

Notitie
Inzet boa's MER-Omgevingsdienst
tbv toezicht in de
Gemeente Maasgouw

Tom van de Venne, Jacques Moonen & Cyrille Scheepers
MER-Omgevingsdienst
September 2023

Aanleiding

Tien kernen en ruim 24.000 inwoners, een belangrijke binnenvaarthaven, veel ruimte voor de zorg, een rijke historie, de Maasplassen én een mooie, bosrijke natuur. Dat is Maasgouw. Een nog jonge gemeente in Midden-Limburg die volop in ontwikkeling is. Maasgouw is sterk op het gebied van toerisme en recreatie, zorg en scheepvaartgerelateerde industrie.

Bij een gemeente met deze identiteit hoort een goed georganiseerd en voldoende robuust gebiedsgericht toezicht (verder: boa-toezicht). Dit boa-toezicht wordt in opdracht van de gemeente uitgevoerd door de MER-Omgevingsdienst; en bedraagt momenteel ongeveer 1,5 fte. Er zijn ontwikkelingen die het nodig maken om kritisch naar deze beschikbare capaciteit te kijken. De drie belangrijkste worden in deze inleiding alvast even aangestipt.

1.

In de gemeente Maasgouw wordt veel gerecreëerd op en rond de Maas(plassen). Door de toename van de (water)recreatie komt ook de (vaar)veiligheid onder druk te staan. Daarnaast is sprake van een toename van diverse vormen van overlast op en rond het water. Het versterken van de aanwezigheid en het vergroten van de zichtbaarheid van toezicht en handhaving kan een belangrijke bijdrage leveren aan deze (vaar) veiligheid. Daarnaast biedt deze aanwezigheid minder gelegenheid tot handelingen die een relatie hebben met criminele en ondermijnende activiteiten.

2.

In het kader van ons streven naar een veilige en integere leefomgeving heeft het Regionaal Informatie- en Expertise Centra (RIEC) een grondig onderzoek uitgevoerd naar ondermijnd gedrag op en rond het water. Uit dit onderzoek zijn enkele belangrijke conclusies naar voren gekomen die van essentieel belang zijn voor het versterken van de gemeentelijke handavingsinspanningen.

Een gezamenlijke en efficiënte aanpak van de (mogelijke) signalen van ondermijning in het Maasplassengebied is noodzakelijk. In dit kader is er ook een belangrijke rol weggelegd voor 'Toezicht en handhaving'.³

Tevens hebben we de laatste jaren een opmerkelijke stijging waargenomen in de vraag naar de inzet van BOA's buiten de reguliere kantooruren. De redenen achter deze groeiende vraag zijn divers, variërend van de wens om toezicht te versterken tijdens drukke recreatieperiodes (denk aan evenementen) tot het effectiever bestrijden van illegale activiteiten die juist buiten kantooruren plaatsvinden.

Met de huidige beschikbare handavingscapaciteit zijn we onvoldoende in staat om in te spelen op deze belangrijke ontwikkelingen binnen het gemeentelijk grondgebied.

Deze notitie beoogt inzicht te geven in de huidige werkwijze, de aanwezige trends, knelpunten in de uitvoering en enkele suggesties voor het verbeteren van het BOA-toezicht.

Taken/bevoegdheden boa

De regels met betrekking tot de openbare ruimte, voornamelijk vastgelegd in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) van de gemeente Maasgouw, worden gecontroleerd en gehandhaafd door de buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's). In dit geval gaat het om het zogenoemde boadomein I. Deze taak is formeel belegd bij de MER-Omgevingsdienst, als gevolg van de aan de MER-Omgevingsdienst toegewezen werkzaamheden in het omgevingsrecht/fysieke leefomgeving, inclusief de zogenoemde 'plustaken' zoals de APV/bijzondere wetten.

Deze notitie behandelt dit domein 1 - openbare ruimte: de bestrijding van strafbare feiten met betrekking tot kleine ergernissen, overlast en andere zaken die de leefbaarheid aantasten. Hierbij treden de boa's zowel strafrechtelijk als bestuursrechtelijk op.

De geldende regels binnen dit domein I omvatten onder andere de volgende wetten: Wegenverkeerswet, Reglement verkeersregels en verkeerstekens, Vuurwerkbesluit, Wet op de kansspelen, Winkeltijdenwet, en Wrakkenwet. Daarnaast zijn er verordeningen, waaronder de Algemene Plaatselijke Verordening (APV).

Een belangrijk aspect van het werk van de boa en diens coördinator bij de MER-Omgevingsdienst is de afstemming met de politie. Hierbij zijn de volgende punten van belang:

- Handhavingsarrangement MER 2016 (taakbeschrijving/verdeling boa's - politie).
- Op initiatief van politie en gemeenten > verduidelijking rolverdeling (bijv. wie stuurt boa's aan?).
- Per taakveld uitgewerkt / thema's, zoals 'Veilig wonen en leefomgeving' en 'Bedrijvigheid en veiligheid'.
- Afspraken over informatie-uitwisseling.
- Overleg tussen boa's en politie ten behoeve van het delen van ervaringen.
- Samen optrekken bij integrale controles (aanpak hennep, ondermijning, lokaal overleg) > aansluiting op elkaars bevoegdheden.
- Periodiek overleg met wijkagenten.

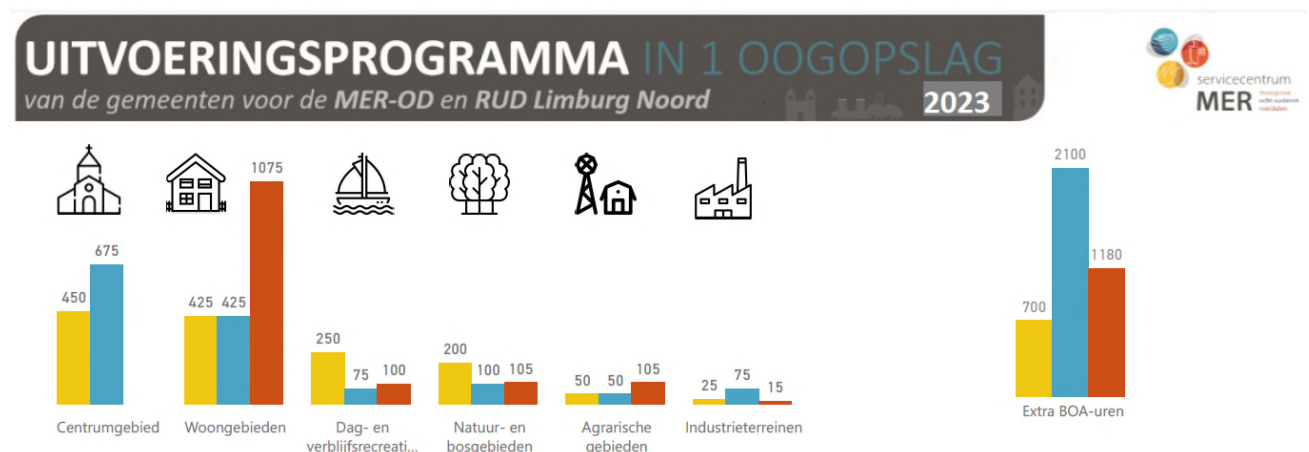
Huidige situatie, trends, knelpunten

Bij de uitvoering van taken door de boa's domein I wordt in MER-verband volledig gewerkt op basis van gebiedsgericht toezicht. De opdracht vanuit de drie gemeenten is om middels het toezicht van de boa's een bijdrage te leveren aan de sociale en fysieke veiligheid van de 'inwoners' in Maasgouw.

Hiertoe is enkele jaren geleden de werkwijze omgezet van incidentgestuurd toezicht naar meer gebiedsgericht toezicht. De boa's zijn per week een substantieel aantal uren aanwezig in de diverse, hieronder aangegeven, gebieden om toezicht uit te oefenen en indien nodig handhavend op te treden. Het hoge aantal (klacht)meldingen van burgers uit de woon- en centrumgebieden zorgt ervoor dat de boa's voornamelijk in deze gebieden aanwezig (en dus ook zichtbaar) zijn. Dit gaat echter ten koste van de beschikbaarheid voor andere gebieden. De laatste jaren wordt steeds minder vaak een beroep gedaan op de inzet van boa's bij evenementen, die vaak in de avonden en/of weekenden plaatsvinden. Bestuurlijk is aangegeven dat deze urenverdeling akkoord is, maar er wordt jaarlijks in het kader van het Uitvoeringsprogramma geëvalueerd of bijstelling van deze gebiedsverdeling nodig of gewenst is.

In het gebiedsgerichte toezicht worden de volgende gebieden onderscheiden:

- Centrumgebieden: dit betreft de dorpskernen waarin zich het winkel- en uitgaanshart bevindt en dat als zodanig ook formeel is benoemd tot centrumgebied.
- Agrarische gebieden met landschappelijke en natuurwaarden.
- Natuur- en bosgebieden: hierbij kan gedacht worden aan de Beegderhei, Linner- en Leropperveld, enzovoort.
- Woongebieden: woongebieden zijn de woonwijken buiten de centrumgebieden.
- Dag- en verblijfsrecreatiegebieden, zoals de Maasplassen.
- Industrierterreinen.

Opmerking: geel is voor Maasgouw.

Door de drie gemeenten zijn diverse accenten meegegeven, waarop de boa's specifiek hun aandacht vestigen wanneer ze in een bepaald gebied aanwezig zijn: afval, stoken, verkeer/parkeren, hondenpoep, recreatie, reclame, veiligheid en aanlijning honden.

Speerpunten

Afval

Honden (niet
aangelijnd/overig)

Hondepoep

Horeca/evenementen

Recreatie

Stoken

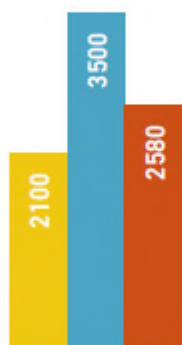
Verkeer/parkeren

Voorwerpen op weg/reclame

Totaal aantal uren gebiedsgericht toezicht per gemeente

De gemeente Maasgouw heeft middelen beschikbaar gesteld aan de MER-OD die overeenkomen met 2100 uur boa-domein I inzet ten behoeve van het gebiedsgerichte toezicht. Dit waren in 2019 1100 uur. In 2020 zijn 90 uur toegevoegd voor extra toezicht op het vastgestelde hondenbeleid van de gemeente.

Daarnaast zijn er nog 250 uur beschikbaar voor specifieke inzet van de boa in het kader van de aanpak van Ondernijning (bijvoorbeeld woningsluitingen), het schenken van alcohol aan jongeren onder 18, handhavingsacties op de Maasplassen, afstemming met de politie (handhavingsarrangement), fietskeuringen op school, inbraakpreventie (Voetstappenproject) en het

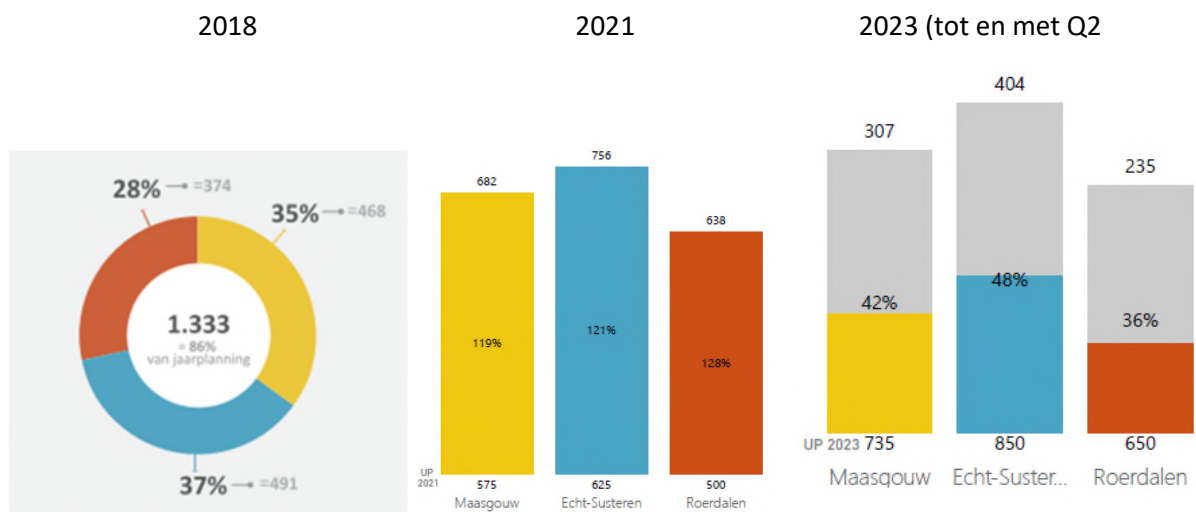
verkeersspreekuur.

In totaal is er (ongeveer) 1,5 fte aan boa's domein I beschikbaar voor Maasgouw. Dit betekent dat er weinig robuustheid is in de organisatie van het boa-toezicht, aangezien vervanging bij ziekte, inzet bij hoge urgentie zoals tijdens de Corona-pandemie en inzet op nieuwe aandachtsgebieden (zoals toezicht op onjuist aanmeren van pleziervaartuigen in Thorn) uitdagingen opleveren aan de zijde van de MER-Omgevingsdienst. Een ander voorbeeld hiervan is het toezicht tijdens en rondom evenementen, wat meestal plaatsvindt in de avonden en/of weekenden.

Een korte rekensom ter illustratie: voor de inzet tijdens een evenement zoals de 'Slag om Stevensweert' op zaterdag en zondag, waarbij per dag ongeveer 12 uur toezicht nodig is met 2 boa's (vanwege veiligheid).. Daarbovenop komt nog een toeslag voor het weekend (zaterdag 75%, zondag 100%). Dat betekent dus dat er in totaal 45 uur is ingezet: 21 uur op zaterdag en 24 uur op zondag. Deze uren worden op een ander moment gecompenseerd, wat kan leiden tot beperkte beschikbaarheid van boa's voor Maasgouw in de daaropvolgende week (1,5 FTE is per week 54 uur).

Een andere trend is dat er steeds meer meldingen over het openbaar gebied binnenkomen bij de MER-Omgevingsdienst. Bij de MER-Omgevingsdienst wordt voortdurend gekeken naar mogelijkheden om klachten zo efficiënt mogelijk op te pakken, bijvoorbeeld door klachten te clusteren, telefonisch af te handelen waar mogelijk, gesprekken met klagers/beklaagden in plaats van formele afhandeling, enzovoort. De klachtafhandeling vindt zoveel mogelijk plaats tijdens het gebiedsgerichte toezicht, met uitzondering van urgente klachten/meldingen (die uiteraard direct worden opgepakt).

Het aantal meldingen met betrekking tot het openbare gebied (de boa-meldingen) is de afgelopen jaren toegenomen (zie gele onderdelen in onderstaande grafieken). Ter illustratie: waar het aantal meldingen in Maasgouw in 2018 nog op 468 lag, waren er dat in 2021 al 682 en tot en met Q2 van 2023 (het eerste halfjaar) al 307 meldingen. Hoewel dit aantal op zichzelf geen directe invloed heeft op de benodigde capaciteit, wordt de 'vrije patrouilleerruimte' en tijd om andere zaken op te pakken, naast het afwikkelen van de meldingen, steeds kleiner. Dit vormt een groeiend knelpunt.

Kort samengevat zijn de belangrijkste knelpunten bij de uitvoering van de boa-werkzaamheden voor de gemeente Maasgouw: weinig flexibiliteit (1,5 fte, nauwelijks vervangcapaciteit), toenemend aantal klachten en toenemend aantal thema's waarop toezicht nodig en wenselijk is.

Waar zou meer boatoezicht kunnen worden ingezet?

In deze paragraaf worden enkele thema's belicht die uitnodigen tot een heroverweging van de momenteel beschikbare boa-capaciteit. Naar het inzicht van de opstellers van deze notitie is op deze thema's winst te behalen door intensivering van het boatoezicht.

1. Parkeren, specifieke aandacht voor bijvoorbeeld Thorn

Er kan meer aandacht besteed worden aan het (betaald) parkeren in Thorn. Er komen diverse klachten binnen over parkeren in Thorn en dat er onvoldoende wordt gehandhaafd. We proberen dagelijks de locaties te bezoeken. Soms lukt dit niet i.v.m. andere meldingen of spoedklussen. Bij een hogere beschikbare capaciteit kan er ook preventief worden geacteerd en kunnen er mensen worden aangesproken. Het effectiever controleren op fiscaal parkeren levert de gemeente geld op. Het betreft namelijk een belastingnaheffing. De overige processenverbaal zijn voor het Centraal Justitieel incasso bureau.

2. Recreatie

Maasgouw is een gemeente met enorm veel water. Veel water, veel waterrecreatie, veel scheepvaart (beroeps- en recreatie) en veel oevers. Al jarenlang merken we een tendens van toename van gebruik van het water, van toenemende drukte en ook van toenemende overlast. In de zomer kent Maasgouw dubbele inwoneraantallen. In dit watertoerisme zit een grote variatie. Het gaat bijvoorbeeld om nachtvisserij aan de kade, illegaal kamperen, gevarieerd verkeer op het water (kleine huursloepen en grote beroepsvaart) en illegaal gebruik aanlegsteigers.

Ook kan er veel meer aandacht besteed worden aan het overnachten en recreëren van mensen op een boot. Dit moet vaak en nauwkeurig gecontroleerd worden om dit te kunnen oppakken. Denk aan het controleren van nachtregisters. We handhaven er wel op maar in de zomerperiode onvoldoende.

Door de toename van de (water)recreatie komt ook de (vaar)veiligheid op en rond het water onder druk te staan. Het versterken van de aanwezigheid en het vergroten van de zichtbaarheid van toezicht en handhaving kan een belangrijke bijdrage leveren aan deze (vaar) veiligheid. In dit kader wordt het vaarincident op de Oolderplas van september 2021 in Roermond in herinnering geroepen. Met de huidige beschikbare handhavingscapaciteit zijn we echter onvoldoende in staat om hier uitvoering aan te geven.

Ook het gebruik van passantensteigers wordt onvoldoende meegenomen.

Citaat uit mail van gemeentelijk medewerker: *'Rondvaartsteiger in Thorn wordt aan de binnenzijde enorm veel gebruikt door pleziervaartuigen. Echter dat is niet toegestaan. De steiger is alleen bestemd voor rondvaartboten die daar een reservering voor hebben gedaan. Meer handhaving op dit oneigenlijk gebruik is wenselijk. Dit ook aangezien de illegaal afgemeerde pleziervaartuigen hier geen watertoeristenbelasting afdragen. Daarnaast hebben wij een recht van opstal voor deze steiger met de eigenaar van het water. Hierin zijn we alleen het gebruik door rondvaartboten overeengekomen.'*

Als gevolg van bovenstaande ontwikkelingen is in het nieuwe beleid voor Recreatie en Toerisme ook specifiek opgenomen dat er een groter accent op handhaving moet komen te liggen.

Aanbevelingen

Het RIEC heeft onderzoek gedaan naar de aard en omvang van criminele en ondermijnende activiteiten in relatie tot (jacht)havens en de hieraan gerelateerde ondernemingen. De aanbevelingen die uit het onderzoek naar voren komen met betrekking tot BOA toezicht en

handhaving hebben betrekking op het versterken van de aanwezigheid en vergroten van de zichtbaarheid (meer handhaving en toezicht) en het beschikbaar stellen van voldoende middelen om handhaving en toezicht aan en op het water te kunnen uitvoeren.

3. Wijkgericht werken, zichtbaarheid

Het meer zichtbaar zijn in de wijken kan worden gerealiseerd als er ruimte beschikbaar komt voor een BOA om zonder 'specifieke meldingen onder de arm' in de wijken aanwezig te kunnen zijn. Er kan dan ingesprongen worden op de ruimte die de wijkagent achterlaat door andere werkzaamheden: de rol van informatie tanken uit de buurt en inspelen op ontwikkelingen. Ogen en oren zijn in de wijk. Ook kan hij waarnemingen doen ten behoeve van de openbare orde en veiligheid. Nu werkt de BOA op basis van een piepsysteem en is er geen ruimte om zelfstandig zaken op te pakken of te onderzoeken die niet gemeld zijn. Door de vele meldingen is er voor de BOA ook geen ruimte om in voorkomende gevallen een luisterend oor te bieden voor onze burgers. De BOA neemt deel aan het verkeersoverleg. Meldingen worden opgepakt maar het doen van onderzoek naar eventuele verkeersproblematiek ter ondersteuning van de gemeentelijke verkeersmedewerkers lukt hem vanwege tijdgebrek niet.

4. Actievere communicatie met burgers (terugmelding klachten etc.)

Door de vele meldingen (zie trendlijn) worden burgers alleen geïnformeerd over de afhandeling als daar nadrukkelijk naar gevraagd wordt. Het is bijna onmogelijk om het resultaat/uitgevoerde actie van alle meldingen terug te communiceren naar de melder. Ook bij meldingen die soms niet voldoende duidelijk zijn kan in het geval van meer beschikbare capaciteit vooraf met de melder nogmaals gebeld worden om zo een beter en vollediger beeld te krijgen.

BOA's hebben op eigen initiatief, als pilot, aansluiting gezocht bij de KEET. Dit om voor de burger makkelijker benaderbaar te zijn en om beter te kunnen uitleggen wat ze wel en wat ze niet kunnen. Vaak is voor de burger helemaal niet duidelijk wat het taakveld van een BOA is. Daarnaast is het rechtstreeks melden mogelijk laagdrempeliger en wordt beter tot de diepere oorzaak van de problematiek gekomen die er speelt in de kernen. Er zijn, bij het opstellen van deze notitie, nog geen resultaten te benoemen. Ervaring van medewerkers die dorpscontactpersoon zijn voor Maasgouw leert dat hier wel degelijk een behoefte ligt.

5. Aansluiten bij het Lokaal RIEC overleg

In Echt-Susteren sluit de BOA aan bij het Lokaal veiligheidsoverleg. In dit overleg worden casussen besproken waar mogelijk zaken gebeuren die niet in orde zijn. Een BOA aan de voorkant laten aansluiten kan zorgen voor meer 'straat' informatie. Zij kunnen met de kennis uit dit overleg ook een adres/locatie al monitoren. Hierdoor kan er meer slagkracht gegenereerd worden. Een van de aandachtspunten die hier uit voortkomen is, het toezien op het opkopers/verkoopregister zoals opgenomen in de APV (artikel 2:45), beter bekend als ondermijnend gedrag en heling.

6. Verloedering

Ook de aandacht voor verloedering van de wijken. Gedacht kan worden aan opslag van bouwmaterialen in tuinen. Ook het langdurig parkeren van aanhangers, caravans en campers zichtbaar vanuit de openbare weg. We zien steeds vaker dat kampeermiddelen en aanhangers langdurig op de oprit staan. Volgens de APV mag dit maar maximaal 3 dagen. Op dit moment wordt alleen gehandhaafd als er sprake is van een klacht/melding. Om deze problematiek goed op te kunnen pakken is meer tijd nodig en kan per kern/wijk gehandeld worden.

7. Afval

Een aanhoudend probleem is het bijplaatsen van afval. In een aantal gevallen is dit bestuursrechtelijk opgepakt en zien we dat het effect heeft. Echter de beperkte capaciteit zorgt ervoor dat wij onvoldoende kunnen doorpakken op andere locaties. Het bestuursrechtelijk handhaven heeft als voordeel dat de kosten die de gemeente maakt deels betaald worden (bestuursdwang). Daarnaast is de burger beschermd doordat hij in bezwaar en beroep kan. De eerste bezwaarzaken zijn reeds behandeld en ongegrond verklaard. Door effectiever en meer op te treden tegen afval zou het bijplaatsen verminderd moeten worden.

8. Evenementen

Sinds het einde van de Coronapandemie zien we een toename van het aantal georganiseerde evenementen binnen de gemeente. Dit gaat niet alleen om een toename van het aantal kleine evenementjes, maar ook om een toename van het aantal bezoekers bij grote evenementen. Zichtbaarheid van de BOA's is dan vaak wenselijk. Denk hierbij aan parkeerproblematiek en de mogelijke inbreuken op de leefbaarheid (geen openbare orde) in de omgeving van het evenement.

Input BOA's zelf:

Waar lopen we tegen aan/knelpunten (wat laten we liggen/ad-hoc). Dit mede irt de nieuwe onderwerpen/programma's (vaarveiligheid/IOB jachthavens, aanpak illegaal kamperen, etc.).

- We zijn momenteel onderbezet. Nu de inwoners ook de fixi app hebben ontdekt krijgen we veel meldingen binnen. Hierdoor zijn wij alleen nog maar bezig met de meldingen en blijven andere belangrijke zaken liggen, die ook gecontroleerd moeten worden. Bijv → bootjes, recreatie, vissers en jeugdhang plekken. Dit is ook seizoensgebonden, want in de winter hebben weer andere zaken meer prioriteit. Op meldingApv artien is het namelijk ook van belang dat we de burger informeren over de afhandeling.
- We lopen nu ook vast met de vissers en campers. Dit omdat er een aanpassing moet komen in de APV. Zolang deze er niet is, is het heel moeilijk te handhaven voor ons en zijn de regels onduidelijk naar de vissers/ campers. Dit zorgt voor veel wrijving tussen ons en de melders die overlast melden, maar ook tussen ons en de vissers en de mensen die aan het recreëren zijn.
- betere communicatie tussen de ander partners (Rijkswaterstaat, Groene brigade en politie). Er is vrijwel geen samenwerking, maar we merken steeds meer dat er van de kanten van partners wel zaken naar ons worden doorgezet. Het ontbreekt aan onderlinge afstemming en daardoor worden zaken doorgezet zonder toelichting. We nemen ons niet de tijd om dit contact periodiek te onderhouden i.v.m. de beperkte uren.
- Momenteel draaien wij zelden een weekend/avond dienst. Dit komt omdat hiervoor ook de te weinig uren zijn zie rekensom. Dit lijken inwoners ook te weten dat wij op die dagen/ tijden niet aan het werk zijn, dat is niet altijd gunstig. Wij horen wel van inwoners dat er in de weekenden en avonden van alles zich afspeelt in de gemeente. Wanneer wij vaker een weekend/ avond dienst zouden kunnen draaien krijgen wij bepaalde casussen ook sneller afgehandeld of beter gecontroleerd. Wel is dit in de zomertijd harder nodig, dan wintertijd.
- Stukje uitbreiding van de toeristen is merkbaar bij ons. Er is meer drukte in de dorpen en er wordt meer overlast gezien/ maar ook gemeld bij ons.

Gewenste situatie/aandachtspunten.

- Meer boa's, meer capaciteit (advies 2 FTE minimaal op te plussen)
- Avond/weekend diensten kunnen draaien, wanneer er veel meldingen/ overlast wordt ervaren op locaties.
- Andere dienstauto's (dit loopt)
- Voor op het water een boor die beschikbaar gesteld wordt. We moeten uitzoeken welke bevoegdheden een bestuurder van de boot moet hebben. Mogelijk moeten we hiervoor nog iemand opleiden.

Kosten

Voor additionele dienstverlening die de MER-Omgevingsdienst aan de gemeente Maasgouw levert, bedraagt het uurtarief normaliter € 82.

Voor boa-werkzaamheden geldt een aangepast uurtarief van € 60,- vanwege de lagere salariskosten.

Één fulltime extra boa voor de gemeente Maasgouw kost bijgevolg $1400^* \text{ uur} \times € 60,- = € 84000,-$.

** 1400u zijn de netto uren het verlof en studie uren zijn voor kosten van de OD.*